

OBSAH

PROLOG	3
1. část - ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA. A PŘEDSUDKŮ.	5
Ve svobodné a demokratické zemi má každý právo být blbcem	5
Neomezujte své děti tím, co jste se naučili vy	7
Cesty do pekel nejsou dlážděny jen dobrými skutky, ale i slepou vírou a marketingem	10
Slepé cesty dualismu	16
Kdo za to může?	23
Člověka nelze nic naučit, lze mu jenom pomoci, aby to našel sám v sobě	31
Vejte nebo slepice?	32
2. část - VĚDA – POZNÁNÍ SKUTEČNOSTI NEBO JEN HYPOTÉZ O NÍ?	38
1. Existuje fyzický, objektivní a na pozorovateli nezávislý svět?	40
2. Kdo jsme a jak fungujeme?	50
3. Je čas absolutní veličinou?	57
Tajemství těla, mysli a duše	64
3. část - NÁBOŽENSTVÍ	68
Co je bůh?	69
Pravé náboženství nepotřebuje církev, ale svobodu	71
Ježíš nebo katastr nemovitostí?	73
Vznik náboženství a církve	75
Víra nepotřebuje náboženství, náboženství potřebuje víru	80
Zvrácený člověk má i zvráceného boha	82
Dvě ukázky sdělení papeže	85
4. část – ZDRAVOTNICTVÍ	87
Pár čísel o českém zdravotnictví	88
Jak státní zdravotnictví (ne)funguje	89
Vše pro blaho pacienta nebo monopolů?	94
Medicínsko-farmaceutický komplex	97
Co je lidská bytost?	99
Proč se zdraví populace zhoršuje?	102
Prevence	104
Pacienti	106
Zdravotní pojištění	107
Byznys s rakovinou	108
Rakovina - zrcadlo naší doby	112
5. část - TAJEMSTVÍ VĚDOMÍ	115
Náhody nebo osud?	115
Jsem Vědomí, a proto jsem	117

PROLOG

Továrna na sny

Komerčně nejúspěšnější filmová i literární díla jsou založena na vyprávění příběhů, které diváka či čtenáře dopraví do světa iluzí. Náklonnost k únikům z reality do představ a snů je blízká i dospělým lidem a nabývá na intenzitě s rostoucími pocity nespokojenosti s jejich skutečným životem.

O co tu jde, je patrné už z termínů „továrna na sny“, jak se filmovému průmyslu od dob velké hospodářské krize říká nebo „červená knihovna“ v literatuře. Nikdo nezastírá, že jde o snadno prodejnou produkci, která spolehlivě přináší zisk.

Dát člověku zapomenout na přítomnost není vynálezem buržoazie ani komunistů, jak nasvědčuje antické heslo *chléb a hry*. Také je zřejmé, že pokud by naše životy byly takové, jaké mají a mohou být, zažívali bychom pocity naplnění a nepotřebovali tolik alkoholu a dalších drog, televizi a jiné obezličky, které naše vnímání otupují a skutečný smysl života zatemňují.

Žádný problém, zejména když je zakořeněn v našem podvědomí, nelze vyřešit jeho přehlížením. Tato kniha proto líbivé příběhy nenabízí a do snového světa iluzí neuvádí. Prostřednictvím informací a zejména podnětů k vlastnímu uvažování chce každému, kdo o to má zájem, pomoci napravit prožívání přítomnosti tak, aby ke schizofrenním útekům z ní neměl důvod.

Byl člověk obdařen intelektem proto, aby se ho vzdal?

Posláním této knihy je poskytnutí pomoci při hledání správného směru na nejdůležitější cestě – na pouti životem. V kontextu otázek *kdo jsme, kde jsme a kam jdeme*, může být užitečná obdobně jako mapa nebo rozcestník. Mapa usnadňuje orientaci a pomáhá nalézt žádoucí trasu, ale neurčí za vás cíl. Rozcestník informuje, kam cesty vedou, ale kterou se vydáte, to záleží jen na vás.

Dosažení kýženého cíle bez bloudění vyžaduje znalosti. K jejich nabytí je třeba vynaložit úsilí. Mnoho lidí však všechno, co je spojeno s námahou, minimalizuje a preferuje pohodlí. Cílem života se stává komfort, což ega těchto lidí nijak neskrývají.

Cestovat lze i bez vědomostí s pomocí cestovních agentur. Přenechání iniciativy a přemýšlení na jiných však není bez rizika. Můžeme být uvedeni na scestí „vadnými směrovkami“ lidí, jejichž smýšlení je omezené, zcestné i patologické nebo se přímo stát obětí nekalých praktik podvodníků.

Bez odpovídajících znalostí také vůbec nepoznáme, zda je nám prezentováno to hlavní a důležité anebo jen šunt. Velkou část života pak můžeme žít s uspokojením, jak dobrou volbu jsme udělali a teprve pozdě zjistit, že zatímco jsme se kochali pozlátky, vše podstatné jsme minuli.

Správnost cíle není nijak zaručena faktem, že k němu míří většina. Vyhodnocení všech okolností je už součástí vaší volby. Práva na aktivní rozhodování se můžete vzdát a zaměnit ho za víru ve sliby, kterými vás vůdci různých organizací „nezištně“ zahrnují. Mnozí lidé to ani jinak nedělají. Připomínají ovce, které slepě důvěřují pasákovi a vůbec se nezajímají o to, co je po vykrmení čeká.

K takovému ovládnutí je třeba člověka zagitovat, aby se, kromě svých práv, vzdal i svého intelektu. Ten ovšem, na rozdíl od ovcí, z nějakého důvodu obdržel. Aby se tento iracionální a sotva zdůvodnitelný krok zamaskoval, je vydáván za přednost a ctnost. Není podstatné, zda se tak děje formou oddanosti víře nebo straně a zda se protagonisté zaštiťují bohem, vlastní nebo světlými zítřky. Protože tento stále stejný princip je pořád účinný, používají ho ideologie idealistické i materialistické.

Právě za tím účelem jsme systematicky vychováváni, ba přímo programováni, stejně jako naši rodiče. Děje se tak od útlého věku, postupně a nenápadně, takže si vůbec nejsme vědomi ani programu, ani procesu programování. Miguel Ruiz to v knize *Čtyři dohody* nazývá ochočováním. Metody i průběh tohoto postupu jsou vskutku zcela identické s postupem chovatele při socializaci štěněte, z něhož má být poslušný pejsek.

Naše svoboda je závislá na tom, jak s ní naložíme

To prosím neberte osobně – byli jsme do toho zataženi všichni stejně. „*Jsmo jako mince, kterou vysekli z kovového pásu, vyrazili na nás obraz, vyleštili a olemovali nás,*“ charakterizuje tento stav hlavní postava ve filmu *Milý Johne*. Neučili nás totiž doopravdy myslet, ale poslouchat autority a plnit jejich nařízení. Byli jsme vycvičeni používat intelekt k nálepkování a neustálému posuzování, což nám přináší pokrytecký pocit svobody.

Ve skutečnosti po nás nikdo ze světských ani církevních činitelů nechce, abychom přemýšleli. Máme pouze převzít některou z předžvýkaných hypotéz. Nikomu přitom vůbec nevadí, že všechny výklady světa a názory na vznik a podstatu člověka jsou vystavěny pouze a jen na dogmatech a axiómech, tedy na tvrzeních, pro která neexistuje žádný důkaz. Teorií máme mnoho, ale důkaz ani jeden.

Absence faktů o zdroji naší existence nám kupodivu nijak nebrání putovat životem bez pochybností. Jak sami říkáme, myšlení bolí a my jsme si zamilovali pohodlí. Nejraději žijeme v takových představách, které potvrzují domněnky o naší vyspělosti a o pravdivosti našich teorií. Ani v tomto směru není mezi idealisty a materialisty žádný rozdíl.

Náš hlavní problém není v tom, že neznáme celou pravdu. Zdrojem nejvážnějších potíží je naše neopodstatněné, rovněž naprogramované přesvědčení, že pravdu vlastníme, že všechno víme a všemu rozumíme. Nadto jsme se ve svých kategoriích opevnili tak dokonale, že předem, bez zkoumání a se skálopevnou jistotou zavrhneme všechno, co do nich nezapadá.

I to je součást programu. Od středověkých inkvizitorů se lišíme jen tím, že stoupence jiných názorů už neházíme do hladomoren a neupalujeme, pouze je zesměšňujeme a karikujeme. Stále se necháváme zabetnit na úrovni poznání své doby, které ve své pýše vydáváme za definitivní. V tom se od svých předků nelišíme vůbec. Ačkoliv tímto pošetilým přístupem pouze své možnosti omezujeme a vývoj znesnadňujeme, prohlašujeme své počínání za racionální, vědecké a pokrokové.

Současné politické poměry nejsou zdaleka ideální, ale oproti předchozím jsme zjevně svobodnější. Navzdory tomu můžeme svůj život strávit v marastu zotročujících idealistických nebo materialistických pověr, které lidskou podstatu a zejména smysl její existence hluboce devastují.

Svoboda vyznání ani svobodné volby život v pravdě nezaručují. To je vidět i na naší společnosti a jejím vývoji po roce 1989. Svobodně můžeme celý život strávit bez přemýšlení před televizí, klábosením v restauraci nebo s vírou, že všechno je jen náhoda. To nejsou projevy svobody, ale marnosti a důkazy, že člověk neví, kým je. Jsme programováni vidět svobodu v tom, co je srovnatelné s rozhodnutím lva v zoo – může si vybrat kout klece, v němž si zdřímne.

Bez našeho aktivního přičinění přijde i svoboda nazmar. Náš chybný světonázor nebo víra v pověry nikomu ze světských ani církevních představitelů nevadí, protože nestojí v cestě jejich hlavnímu zájmu – boji o majetek a moc. A z dějin je zcela zřejmé, moc odjakživa přitahovala ty nejhorší lidské charaktery. Jejich motivací není šíření pravdy, ale posílení vlivu k našemu ovládnutí. Pokud se o vaše štěstí a zdraví budou vůbec zajímat, pak jen tehdy, když na tom vydělají. Chcete vidět důkazy? Podívejte se na zprávy v médiích.

Z tohoto stavu záměrného zmatení se můžeme vymanit pouze vlastními silami. Nikdo jiný to za nás neudělá. Nikdo z nás se také nemůže zbavit vlastní odpovědnosti za svá rozhodnutí, na nikoho ji nelze přenést a ani při dobré vůli ji z nás nikdo nemůže sejmut. Proto je v našem zájmu uvědomit si, že skutečná svoboda nemůže být vystavěna na omylech nebo dokonce na lžích.

Cílem dalšího textu je upozornit na sporná a zavádějící místa našich materialistických i idealistických teorií, které nás k omezujícím světonázorům přivedly a které nás v nich neustálou „péčí“ zainteresovaných institucí udržují. Děje se to proto, abychom si potenciál své lidské podstaty neuvědomovali, chovali se jako stádové zvíře a byli spokojeni se „svobodou“ ve vymezené ohradě. Je věcí každého člověka, jestli své „prvorozenství“ ocení nebo zda jím pohrdne a vymění ho za „chléb a čočkovou krmí“ jako Ezau v jedné z biblických alegorií.

1. ČÁST ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA. A PŘEDSUDKŮ.

VE SVOBODNÉ A DEMOKRATICKÉ ZEMI MÁ KAŽDÝ PRÁVO BÝT BLBCEM

Běží televizní zprávy. Díváte se, jako každý den, „přece musíte mít přehled, co se ve světě děje“. Obrazy a náležitě procítěný hlasový doprovod barvitě líčí, kdo byl v posledních hodinách podveden, zabit nebo pokousán, všude figuruje krev, násilí a zášť. Aktéři jsou okradení, přejetí nebo postřílení, všichni pak jsou naštvaní, frustrovaní a nešťastní.

Střih. Najednou na obrazovce defilují účastníci vyrovnání, sebevědomí a navonění, všichni jsou spokojení, usměvaví a šťastní. Chcete být tak šťastní i vy? Není nic snadnějšího! Postačí si koupit tohle nebo si půjčit peníze!

Co by si po zhlédnutí televizního zpravodajství pomyslela o nás, o naší civilizaci a kultuře bytost z jiné galaxie, která pozemským ochočováním neprošla? Chtěla by s námi vůbec komunikovat? Jak by vyhodnotila úroveň našeho VĚDOMÍ podle nejsledovanější televizní zábavy?

Právě **obsah vědomí jedince je klíčovou proměnnou určující jeho celý životní příběh**. Náhled na život a svět, chování k jiným lidem a k sobě samým, jsou předurčovány souhrnem přesvědčení, kterému říkáme světonázor. Kam nás přivedl ten současný, většinový, dokládají každodenní zprávy i statistická fakta. Současný stav vypadá patrně tak, že na vrchol evoluce se dostalo velmi hamižné stvoření, které má sice stále vyšší školní vzdělání, ale neví, kým JE. Protože neví, že to neví, neví ani, co by vlastně mělo vědět. Avšak čím méně toho ví, tím více je přesvědčeno, že všechno ví.

Nejde o akademické debaty. Víra v určitý světonázor významně poznamenává vztahy mezi lidmi, národy i státy. Důsledky přesvědčení člověka o pravdivosti jeho mínění jsou úděsné. Táhnou se celými našimi dějinami a pouhé jejich připomenutí není moc pěkné čtení: před staletími jsme jinověrcům usekávali hlavy mečem, vyháněli je z vlasti, konfiskovali jejich majetek a v minulém století bylo zmasakrováno, díky zbraním nesrovnatelně účinnějším, na sto milionů lidských bytostí.

Je přírodovědecké označení našeho rodu adjektivem *sapiens* (*moudrý, rozumný*) na místě? Není spíše potvrzením, že „sebechvála smrdí“? Inteligence člověka se odvozuje od jeho schopnosti vyrábět nástroje. Co však dedukovat z jejich užívání k vraždění a ničení sebe sama nevyjímaje? To není důkaz moudrosti, ale nepřičetnosti a totální nevědomosti o své podstatě a smyslu vlastní existence. Než se lidstvo jako celek této paranoie zbaví, měli bychom si říkat *insensatus – šílený*. Připustit a uvědomit si tento stav by bylo nejen upřímnější, ale hlavně přínosnější. Skýtá možnost nápravy, kdežto *pýcha předchází pád*.

Když moudrost kráčí ruku v ruce s hloupostí

Zpětné vazby a podněty k odhalení příčin jevů a souvislostí, které mají k moudrosti hodně daleko, lze najít nejen ve zprávách a statistikách, ale i v uměleckých dílech. Například v již kultovním sci-fi filmu *Planeta opic* se astronaut vracející z mise ptá: „*Řekněte mi, jestli člověk, ten zázrak vesmíru plný paradoxů, který mě vyslal ke hvězdám, stále ještě vede války proti svým bratrům a děti svých sousedů nechává trpět?*“ Jeden šimpanz pak říká, že „*žádný tvor není tak krutý a záludný jako člověk*“. Opice si z počínání lidí odvodily, že „*moc je odměnou za krutost*“. Líbit se nám nebude ani charakteristika člověka vyslovená starým orangutanem: „*Jeho moudrost kráčí ruku v ruce s hloupostí, jeho emoce vládnou nad jeho myšlením. Je to válkychtivá kreatura, která bojuje se vším kolem, dokonce sám se sebou*“. Dokážeme to vyvrátit?

Jsou vaše myšlenky opravdu vaše?

Navzdory osudové důležitosti názoru na svět jsme si při jeho tvorbě nepočínali aktivně. Jen jsme ho převzali a začali papouškovat. Teoreticky jsme měli na výběr, ale jaké možnosti nám byly předloženy? Co když koncepce, které nám byly po tisíce hodin vtoukány do hlav rodiči, vzdělávací soustavou a celou většinou společností, nebyly tak pravdivé? A hlavně – co když je někdo šířil proto, že vyhovovaly především jeho vlastním zájmům, úplně stejně jako po tisíciletí před námi?

Možnost prozření, nacházíme-li se uprostřed toho všeho, máme velmi ztíženu i faktem, že s hypotézami jsme převzali také způsob uvažování. Uvažování není zcela přesný výraz, protože ani v něm jsme nebyli a nejsme dostatečně aktivní a jen málokdy jsme ochotni překročit dříve přejaté a předem nalajnované dimenze. Většina lidí se o to za celý život ani nepokusí, což není výsledkem náhod, ale systematické výchovy.

Za posledních tři sta let se u nás vystřídalo několik společenských řádů. Všechny o sobě tvrdily, že jsou nejspravedlivější a nejrozumnější pod sluncem. Pokud by to byla pravda, proč se potom mění? A proč jejich změny většinou doprovází násilí a krveprolití?

Každá vládnoucí moc používá ideologii, jež má přesvědčit o své šlechetnosti a rozumnosti. Ale nejen to. Tvrdí také, že propagandu používaly k ovládnutí lidí předcházející režimy, které byly nespravedlivé, zatímco dnes už jí není třeba, protože zřízení je konečně pokrokové a lidé svobodní.

„Svoboda“ je také předmětem víry

Žijeme v době, kdy je umožněno vyznávat jakýkoliv světonázor nebo náboženství. Současnému systému je jedno, zda se považujete za věřící nebo ateisty. Nevyplatí se mu sledovat, zda máte svého boha v kostele nebo v garáži, protože to nijak nestojí v cestě současnému způsobu vašeho ovládnutí a vykořisťování. Uvěřili jsme, že svoboda je, když jednou za čtyři roky můžeme jít za plentu a máme pocit, jako by tím už bylo dosaženo konečného cíle. To v mnoha myslích vzbuzuje příjemné sebeuspokojení.

Sebeuspokojení však není a nikdy nebylo zdrojem pokroku a kreativity, ale příznakem stagnace a zhroupení. Jak dokládají dějiny všech zaniklých i existujících říší, lidská blbost nikomu z vládců ještě nikdy nevadila. Všimněte si také, že žádná moc nepronásleduje ani tolik zloděje a podvodníky, jako ty, kteří nejsou loajální k názorům vůdců. Věříte, že o vaše blaho šlo lidem, kteří poukazovali na nespravedlivost kapitalismu, ale nechali zastřelit každého, kdo se pokusil přejít „jejich“ státní hranici? Jak slouží lidu politikové současné éry, když umožňují zcela beztrestně rozkrádat po miliardách jeho peníze?

Nemáme-li být hloupější než opice a skončit jako ve zmíněném filmu, měli bychom hledat, najít a odstranit příčiny tohoto stavu. Prvotním předpokladem je, že si je uvědomíme. Motivací k takovému úsilí patrně nebudou oplývat lidé žijící v sebeuspokojení z víry, že dnes už je náš světonázor bezchybný, my dokonalí a svobodní. Ti, kteří je potřebovali do tohoto stavu dostat, jim za to rádi poskytnou *chléb a hry* třetího tisíciletí – televizi, drogy a antidepresiva. Ideologická nadstavba to pak zaštití zprávami o geniálních pokrocích tvora, který si říká *sapiens*.

Co dnes považujeme za štěstí?

Jak jsme na tom doopravdy, naznačuje také několik čísel. Česká republika byla, podle agentury Bloomberg, za rok 2011 na prvním místě v tak zvané tabulce neštěstí. Předmětem hodnocení jsou údaje o spotřebě alkoholu, tabáku a dalších drog a kolik lidí utratí ve výherních automatech. Každý zletilý Čech v uvedeném roce spotřeboval, to už podle české statistiky, 16,45 litru čistého alkoholu. To nás vyneslo „až“ na druhé místo za Moldávií.

Toto šílené číslo představuje dvojnásobné množství oproti roku 1990! Přepočteme-li iluzorní údaj o čistém lihu na konkrétní zboží, například na náš Tuzemák, dostaneme téměř 44 litrů na každého zletilého Čecha za rok. Odborníci odhadují, že toto množství je třeba navýšit minimálně o deset procent lihu pašovaného a vyráběného nelegálně (jiné odhady udávají 15 až 25 procent a v některých regionech ještě více).

Dále se podle expertních odhadů v Česku za rok spotřebovalo zhruba 18 tun konopných drog, 4,5 tuny pervitinu, 4,7 miliónu tablet extáze, tuna kokainu a 1,3 tuny heroinu, to vše v ceně přesahující 12 miliard. Nadto Češi spolykali asi za tři a půl miliardy antidepresiv. Potřebujeme také více antikonfliktních týmů...

Nejsou to důkazy chorobného stavu epidemického charakteru? Nebo je normální, že v civilizaci „trvale udržitelného rozvoje“ připadá na obyvatele (jen z legálních drog) týdně necelý litr rumu, dva a půl krabičky cigaret a několik hrstí prášků? Neukazuje to na nějakou chybu v evoluci? Je snad štěstí odvislé od množství chemických látek prohnaných tělem?

V tomto prostředí jsou vychovávány děti. To bychom si měli uvědomit předtím, než je začneme kritizovat.

NEOMEZUJTE SVÉ DĚTI TÍM, CO JSTE SE NAUČILI VY

Směr naší pouti životem byl významně ovlivněn, ne-li přímo dán, většinovou společností. V prvních letech života se na tom podíleli rodiče, kteří byli stejným způsobem naorientováni ve svém dětství. Na cestu jsme obdrželi zcela konkrétní programové vybavení, a to ve formě určitých informací, metod a způsobů uvažování. Ponejvíce to probíhalo tak, že od nejútlejšího věku nám byly vštěpovány hotové, uzavřené kategorie, tvrzení a teorie. Co si o čem máme myslet, nám bylo opakováno tak dlouho, až jsme tyto myšlenky a názory přijali za vlastní.

Jakmile jsme dorostli do věku *povinné školní docházky*, s plnou parádou se nás zmocnil systém. Rozvinul ochočování na kvalitativně vyšší, skupinové úrovni. Cílem socializace je vypálit nám do nepopsané paměti co nejvíce pouček, dogmat a návyků, které z nás vyrobí jeho poslušná kolečka. V tomto smyslu je úkolem povinné školní docházky naučit děti správně reagovat na autority, podřizovat se jim a plnit jejich pokyny. Než školu opustíme, musíme také navždy vědět, co je možné a co nemožné.

Prostor pro samostatné uvažování a kritické nahlížení na smysluplnost předkládaných pravidel, pravdivost teorií a hypotéz tento proces naopak umenšuje a potlačuje. Jedinec je vystaven nemilosrdnému diktátu kolektivu, jehož smýšlení a chování lze nezřídka charakterizovat jako působení davu. Dítě rychle zjistí, že nejmenší šrámy na těle i na duši si zajistí splnutím s většinou, kdežto při vybočení a projevení odlišného názoru se ihned stane terčem šikany největších hňupů. Těm neuniknou děti s nějakým handicapem, stačí například ráčkování, koktání, pihy nebo odstávající uši.

Nejpozději od této chvíle se na formování našich životů podílí strach. Naučíme se, podobně jako pes podrobený výcviku, že k minimalizaci bolesti vede splnutí s davem a alespoň povrchní plnění příkazů a bezduché papouškování toho, co chtějí slyšet větší a silnější. Tento přístup nese rozličné ovoce, ale rozhodně neučí kreativě a nepodporuje rozvoj individuálních schopností.

Proč je povinná „docházka“?

Není zvláštní, že v tržním hospodářství lze povinnosti plnit „docházením“? To je ojedinělý přístup, který také přináší víc škody než užítku. Je příčinou závažných problémů a kontraproduktivních vztahů, jak potvrdí patrně každý, kdo na základní škole učil aspoň týden. Nejkyselejší důsledky sklízí učitelé a pociťují je také děti, které mají o vzdělání normální zájem. V konečném důsledku ovlivní celou populaci. O co jde těm, kteří takový systém udržují v chodu, není těžké uhodnout. Evidentní je, že opravdová vzdělanost to nebude. Odložíme-li předsudky, které nám naočkovali ve škole, můžeme si všimnout několika okolností.

Názor, že bez uzákoněné školní docházky se staneme tlupou analfabetů, je šířením neodůvodněných obav. Zamlžuje, že náš současný „informační“ svět je „trochu“ jiný než před staletími. Dnes může být prakticky negramotný i ten, kdo číst, psát a počítat umí, dokonce i současný maturant.

Od schopnosti číst a psát děti očekávají nezávislost na dospělých. Proto se do školy těší a díky motivaci se velmi rychle učí. Jenže netrvá dlouho a všechno je jinak – forma začne vítězit nad obsahem, rychle vyšumí motivace a s ní také efektivita výuky. (Troufám si tvrdit, že pokud bychom na smysluplných věcech pracovali s intenzitou prvňáčků, chodíme do důchodu v pětáctyřiceti.)

Devaluaci dorazí náš způsob financování. Zatímco do Bruselu posíláme statistiky, že málem všichni máme střední školu, jejich absolventi se domluví pomocí patnácti slov, nepřečetli ani jednu knížku, nevypočítají procenta a neví, v jakém zařízení se narodili jejich rodiče; a česky už neumí ani moderátor v rádiu.

Další věcí je naprosto výjimečná, nevídaná a dojemná péče státu právě o školní docházku. Zajistí vám stát po škole práci? Jste přece svobodní a nemusíte dělat nic! Nemáte kde bydlet? Jste svobodní, můžete se odstěhovat, kam se vám zachce! Nebude mít stát peníze na důchody, protože z pojistného financoval dálnice a arbitráže? Jste svobodní, investujte! No řekněte, není ta naše svoboda úžasná?

Zarážejícím paradoxem je také neskrývaná nedůvěra státu ve svůj produkt. Na jedné straně je nám při každé příležitosti podsouváno, jak je naše ministerstvo prozíravé, výzkumné ústavy progresivní a celý resort spolehlivý, kolik procent populace už má vysokou školu a další oslavné řeči. Na straně druhé se nás nikdo nezeptá, zda souhlasíme s Lisabonskou smlouvou, stát nás bez našeho svolení stále víc zadlužuje, nemáme co mluvit do vydávání majetku církvím a do mnoha dalších věcí, které si sami platíme. Proč? Nemůžeme jim rozumět! Prošli jsme naším osvícenským školstvím, všichni jsme gramotní, ale nejsme kompetentní rozhodnout ani o zavedení letního času? Proč se vynakládá tolik energie, času a financí do něčeho, co přináší tak zoufalé výsledky?! Protože cílem není vzdělání, ale ochočování a programování předsudků. Pokud by takovou činnost provozoval jen náš ideový protivník, nenazvali bychom ji jinak, než vymýváním mozků. A hned bychom to doložili spoustou zjevných faktů, které lze získat snadno a bez námahy.

A konečně: když je naše vzdělávací soustava tak účinná, užitečná a nezastupitelná, proč se potom stát plošně a předem obává, že její absolventi – rodiče odepřou tuto vymoženost svým dětem??

Kdo a proč vytvořil podmínky, v nichž školy nemohou efektivně učit?

Školní docházku u nás zavedla Marie Terezie roku 1774 vydáním Všeobecného školního řádu. „*Rádi bychom viděli, kdyby rodičové svých dětí ve věku 6 až 12 let do škol posílali.*“ Řekla-li něco takového císařovna, mělo to váhu zákona, i když povinnou se škola stala až za Františka I. v r. 1805).

Od té doby se mnohé změnilo. Na důkaz pokroku jsme povinnou školní docházku prodlužovali a zkracovali a ve druhé polovině minulého století zavedli výchovu předškolní. Ta není povinná, ale rodičům se doporučuje (a ze zákona na to mají právo) umístit rok před povinnou školní docházkou své dítě do předškolního zařízení. Zvýší to totiž efektivitu následného školního drilu a „obrušování“.

Tyto postupy lze popsat způsobem mnohem hezčím a také odůvodnit analýzami protínajícími několik vědních oborů. Za tím účelem stát platí nemálo institucí a úředníků. Ti mnoho desítek let produkují reformy a reformy reforem, jedna bílá kniha střídá druhou a několik výzkumných ústavů a úřadů, které úkolují samy sebe, stále polyká miliardy.

Současným výstupem tohoto úsilí je na ministerské úrovni dokument „*2x5 = kroky ke zkvalitnění českého školství*“. Jde o deset bodů, jejichž konkrétnost a praktickou hodnotu vystihuje věta v jednom z nich: „*Vytvořit školám podmínky, aby mohly efektivně učit.*“ Před takovou erudicí by smekla i Marie Terezie.

Žádný ze státních úřadů, a že jich není zrovna málo, se nezabývá například tím, proč budujeme společnost se vztahy, k jejichž přežití je nutná taková příprava. A pokud při hodnocení jejího smyslu vztáhneme údaje o spotřebě alkoholu, tabáku a dalších drog na mladou generaci, jdou všechny krásné akademické povídačky stejně do kopru.

Vězení strachu

Naše ochočování má ještě jednu stránku. Pomalu a nenápadně vstoupíme, lépe řečeno jsme vstoupeni, do největšího vězení, jaké kdy existovalo: vězení strachu z toho, co si o nás myslí ostatní. Pokud se s nimi ukázněně pasete ve vykolíkové ohradě, ctíte jejich názory na to, co je dobré a špatné, hezké a škaredé, vkusné a nevkusné, morální a nemorální, co je možné a co je nemožné, vůbec si ho neuvědomujete. Kolik dozorců v každém kolektivu a v každé sociální skupině existuje, se rychle dozvíte, když se nějakým způsobem od většiny odchýlíte, budete říkat, co si myslíte, vyjadřovat svou jedinečnost nebo dávat najevo svůj názor na zkostratělé normy. Vrhnou se na vás, jakoby na světě už nebylo jiného problému a s nevídanou a neskrývanou aktivitou budou na vás všechno posuzovat, od oprávněnosti vašich názorů až po přiměřenost barvy šatů. Kouzlo dokonalosti programu dokreslí smutná ironie, že mezi dozorcí se určitě najde někdo, kdo vám u toho ještě bude recitovat verše typu biblického „*jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trám ve vlastním oku nepozoruješ?*“